

מאוצרות הפרשה

מחפשים בכל דבר את המדה כנגד מדה. והנה, הם ראו דבר מאד מוזר מצד אחד, המשנה למלך [יוסף] נחשב האדם החכם ביותר בעולם. יודע שבעים לשון, פותר חלומות, מחזיק ביד רמה את כל הכלכלה של מצרים. מאידך גיסא, כשזה מגיע אליהם, הוא מדבר כמו שוטה. נכנס לו איזה דיבוק – "מרגלים אתם". כשמסבירים לו: "שנים עשר אחים אנחנו", הוא עונה: "הוא הדבר אשר דברתי מרגלים אתם"... לדבר אליו זה כמו לדבר אל הקיר... מתוך כך הם הסיקו, שככל הנראה יש כאן מדה כנגד מדה. גם אנחנו – פעם מישהו דיבר אלינו וזה היה כמו לדבר אל הקיר: "בהתחננו אלינו ולא שמענו". (רבי אליהו דיסקין, נאה דורש)

חנוכה

פרשת מקץ נקראת בחנכה. כשמתתיהו צעק "מי לה' אלי" הצטרפו אליו בודדים. מה הסכויים שלהם מול אומה כה חזקה שנצחה את כל העולם? שנים עשר אנשים מצליחים לסלק את היונים, אחרי חמישים ושתיים שנה של שלטון בארץ ישראל! כי כשיש בטחון מושלם בקב"ה – אפילו יחידים יצליחו! אם נשים לב, מדליקים את הנרות כשעדיין לא שורר בחוץ חושך גמור. לכאורה, אם היו שואלים אותנו, היה מתאים יותר להדליק את הנרות אחרי זמן רבנו תם, כשחושך גמור כבר שורר בחוץ, ולא כשעדיין אור וחשך בערבוביה? התשובה: המודד האמיתי לבטחון המושלם בקב"ה אינו בזמן חושך מוחלט, כשכלו כל הקיצין, ואין כל בררה אלא לבטוח בקב"ה. המודד האמיתי לבטחון הוא כשעדיין יש אור במנהרה, כשאפשר להסתדר גם בכחות עצמיים, ובכל זאת בוטחים באופן מוחלט ומושלם בקב"ה. לכן דוקא בזמן הזה ראוי להדליק את הנרות ולבטא בכך את הבטחון המושלם בה'. מה שמעניק לאדם את ההצלחה ואת העליה, הוא כשיש לו את האפשרויות להסתדר בכחות עצמו, ובכל זאת הוא אינו מסתמך על כחות אלו ומניח את עצמו רק בידיו של הקב"ה. (רבי גואל אלקריף שליט"א, נאה דורש)

חשוף זרוע קדשך וקרב קץ הישועה נקום נקמת דם עבדיך מאומה הרשעה כי ארכה לנו הישועה ואין קץ לימי הרעה וכו'. וצ"ב לשון כי ארכה לנו הישועה, ולכאורה היה צריך להיות כתוב: כי ארכה לנו הישועה או "הגלות"? ומפרש הנחלת אברהם, על פי משל: לאדם שלוח מעות מחבירו וקבע את זמן הפרעון לחודש ניסן, כי סבר אשר עד אז ירויח בעסקיו ויוכל לשלם משל עצמו, אך הגיע זמן הפרעון ולא הרויח כל כך. ופגש בחבר אחד וסיפר לו את הדבר, ונכמרו רחמיו והלוה לו עד ר"ח אייר ובזה שילם לראשון. אך גם באותו חודש לא הרויח די, והלך ולוה מאדם שלישי ושילם לשני. וכך על דרך זו עברו עליו כמה חדשים עד שלבסוף הרויח שיכל לשלם את ההלוואה משל עצמו. נמצא, שלאותו לוח היתה כמה פעמים ישועה – אבל לא ישועה גמורה, ורק לבסוף כאשר הרויח ושילם משלו היתה לו ישועה גמורה. והנמשל: דהגם שהקב"ה עושה עמנו בכל יום ובכל עת ובכל שעה הרבה ישועות, מכל מקום ישועות אלה אינם שלימות וגמורות אלא זמניות אשר צריכים ישועה אחריהם. וזהו כוונת הפייטן: "חשוף זרוע קדשך וקרב קץ הישועה" שיהיה לנו היקף אשר אין אנו צריכים ישועה אחריה, "כי ארכה לנו הישועה" – הישועה שאתה עושה עמנו לעת אתה היא ארוכה לנו, משום "ואין קץ לימי הרעה" וצריך כל פעם ישועה אחרת... (פנינים)

וירא יוסף את אחיו ויכירם ויתנכר אליהם (מב, ז)

אחי יוסף ביקשו מחילה ולא מובא שמחל להם, וע"כ הגיעה מיתה לעשרה הרוגי מלכות, ויש להבין מדוע באמת לא מחל להם. מבארים המפרשים, מאחר שיוסף שכח את התורה שלמד מאביו – על רוחניות אי אפשר למחול.

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב, ח)

"והם לא הכירוהו – שיצא מאצלם בלא חתימת זקן ועכשיו מצאוהו בחתימת זקן (רש"י). המפרשים תמהים, לכאורה הדבר עדיין תמוה. גם אם נוספה לו חתימת זקן איך אפשר שלא יכירו את אחיהם אחרי שרואים אותו ומדברים אתו באריכות? ואם נוסף לזה שהיה דומה ליעקב, עכשיו עם הזקן זה ממש יעקב אבינו ואיך לא הכירוהו? "בעל הטורים" כתב שהם לא הכירוהו בגלל שנשתנה כ"כ שהיה עבד. ועתה שר גדול בכל הארץ ולא העלו על דעתם שייגיע יוסף למעלה כזו. ועדיין צ"ב הרי ראו בעליל שמשנה למלך שונה מכולם בצבע עורו. יוסף היה לבן והמצרים היו שחורים. חוץ מזה יוסף היה יפה תואר ויפה מראה. כתוב בדרשות מרן רבי יוסף קארו: כדי שלא יכרוהו בפניו, שם המצנפת על פניו וכדי שלא יכירוהו בקולו דיבר אתם קשות. הגר"ש פנקוס וצ"ל תירץ: כתוב בפסוק: "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה (משלי ב, 10), והביאור בזה שכח החכמה שיש לאדם הוא בהשפעה ישירה מהש"ת, כשם שכח הנבואה אינו מונח בטבע אלא הוא השפעה מיוחדת מהש"ת, כך גם כח החכמה והשכל. והנה אמרו חז"ל (ע"י רש"י לעיל לז, ג) שהשבטים החרימו כל מי שיגלה מה שעשו ליוסף, ושיתפו את הקב"ה עמו, ולכן לא גילה הקב"ה ליעקב מה שאירע עם בנו אהובו. ומעתה מובן איך לא הכירו אחי יוסף אותו, שכן בכדי להכירו היו זקוקים לכח הדעת להקיש שהמדבר עמו הוא יוסף, והקב"ה לא השפיע עליהן דעת וחכמה לענין זה, כיון שהחרימו שלא יהיה שום גילוי מכל הענין, והקב"ה השתתף עמם. זה מה שאומרים חז"ל "הכל בחזקת סומים עד שבא הקב"ה ומאיר את עיניהם".

בספר "שלמה חדשה" תירץ: עד שלא נגלה אליהם יוסף חשבו אותו האחים למצרי. רשע הגורם להם סתם צרות ויש דין שאסור להסתכל בפניו אדם רשע על כן לא הביטו בו. (להתעדן באהבתך)

אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו (מב, כא)

הרמב"ן והספורנו בארו, שהחריטה של האחים לא היתה על עצם המכירה, אלא על מדת האכזריות שהתגלתה בהם – בהתחננו אלינו ולא שמענו". על עצם המכירה הם היו אנוסים, שכן הם דנו אותנו על פי פסק של בית דין, ואף שתפו את הקב"ה אתם בפסק הדין. יתכן שמושום כך כתבה התורה בפרשה הקודמת (לז, כה): "וישב לאכל לחם". לכאורה הדבר תמוה: בשביל מה התורה מספרת לנו על כך? אלא, התורה באה להדגיש את התביעה שהיתה כלפיהם: לא על עצם המכירה, אלא – אח שלכם נמצא במצוקה כל כך גדולה, הוא מתחנן על נפשו, איך אתם יכולים לשבת ולאכול בשעה שכזאת, מדת אכזריות יש בדבר! יש להוסיף, מהיכן ידעו האחים שהעונש הגיע להם הוא על מדת האכזריות – "על כן באה אלינו הצרה הזאת"? אלא, שצדיקים

ימי החנוכה הם ימים מסוגלים לתפילות להצלחתם של הילדים

הגאון רבי מנחם שטיין שליט"א מספר לנו סיפור מצמרר על חלום שבו התגלה בנו זצ"ל, ולאחר שאמת עם הפרטים בשטח התברר שכולו אמת לאמיתה * וגם: 'אישור' מן השמים על כך שהתפילות עושות רושם * לקרוא, ולא להתבלבל! * ולנצל את ימי החנוכה הבאים עלינו לטובה

את הסיפור שיתואר כאן אפשר לפתוח ללא שום הקדמות. התובנות הנלמדות ממנו הן כל-כך ברורות, קולעות וחד-משמעיות, שחבל 'לבזבז את הנייר' על מילות פתיחה. רק דבר אחד כדאי להדגיש: האנשים המספרים את דבר-החלום הם כל-כך לא דמיוניים, שאפשר להאמין לכל מילה היוצאת מפיהם. שיחותיו ודרשותיו של הגאון רבי מנחם שטיין שליט"א אינן מפליגות אף פעם על כנפי הדמיון, אלא נסובות על עניינים שכליים. לכן, גם אם מדובר בחלום, זה אמיתי ובר-קיימא. לחלוטין. הציבור עוד זוכר היטב את התפילות החמות, רוויות-הדמעה, שהתפללנו כולנו על האברך המופלא, הצדיק וירא-השמים, הרה"ג רבי אוריה שטיין זצ"ל, שנפטר לפני 8.5 שנים. אבל ניצחו אראלים את המצוקים, והוא עלה השמימה ביום המר 'י' ניסן תשע"ג. 4 יתומים - 3 בנים ובת - הותרו אחרי רבי אוריה זצ"ל, והאבא-הסבא, הגאון רבי מנחם שטיין שליט"א, המשוחר עמנו השבוע, אומר שמיד עם הפטירה ידע שעכשיו מוטל עליו לקיים את הפסוק 'והודעתם לבניך ולבני-בניך' וכו', ולקח את 4 היתומים תחת חסותו, גם בכל מה שקשור לתחום החינוכי. 3 הבנים לומדים בחיידר בירושלים, 'ואני עומד בקשר עם המלמדים שלהם, ומשיגה על המשך חינוכם הטהור', מספר הגר"מ שליט"א. והנה, אחד הילדים, בלומדו בכיתה נמוכה, נחלש לפתע בלימודיו. מיד עם היוודע לנו הדבר, מספר הסבא שליט"א, נרתמנו לחזקו ולעודדו בכל הדרכים האפשריות. ברם, מה שקרה תקופה קצרה לאחר-מכן גרם לנו להלם מצד אחד, ולחיוזק האמונה בכלל, והאמונה בהשאת-הנפש בפרט. עם תחילת ימי החנוכה מתקשר אלינו אברך המתגורר בשכונת בית-וגן בירושלים, שהיה בקשר צמוד-צמוד עם בנו המנוח, וב-6 השנים האחרונות לחיו לו לעזר רב, ועמד לימינו בכל התחומים. כאשר האברך הזה שאל אותנו האם אחד מילדיו של בנו נחלש לאחרונה, נתקפנו באלם, ולא ידענו כיצד הגיע הדבר לאוזנינו... ואז הוא מספר לנו גופם של דברים. כבר לפני תקופה התגלה אליי בנכם הצדיק בחלום, וגילה לי שכיון שאחד מילדיו נחלש קמעה בלימודיו, אין לו מנוחה בעולם העליון, שהרי 'ברא כרעא דאבוהא', הבן נחשב כמו הרגליים של האב, המעניקות לו גובה וניידות, וכשאחד הילדים נחלש, זה לא נתון לי מנוחה. בנכם הוסיף ואמר: 'אגלה לך משהו, והוא, שבימי החנוכה נפתחים שערי שמים לתפילות, במיוחד על שערי-הצלחה לחינוך הילדים, ומה שאי אפשר להתפלל כל השנה, ניתן לעשות בימי החנוכה. 'חנוכה', כידוע, הוא לשון 'חינוך', ועל הנרות נאמר 'נר ה' נשמת אדם', וגם התפילות לימי החנוכה המובאות בסידורו של רבי יעקב עמדין עוסקות בעיקר בענין הצלחת הילדים וגידולם לתורה וליראה. לכן אבקש ממך שתיגש להוריי ותגיד להם שאני מבקש שיתפללו בפרט בימי החנוכה על הילד, שיחזור למצבו הקודם, ויעלה בתורה וביראת שמים. האברך מספר שלאחר שהתעורר לא שם ליבו יותר מדי לדברי החלום, והמשיך בשגרת החיים. לא עברו ימים אחדים ובנכם התגלה אליי שנית, וביקש שאגש אל הוריו ואבקש שיקדישו את ימי החנוכה לתפילות על הילד. גם הפעם לא נתתי את לבי לכך, אבל אמש התגלה אליי בנכם בפנים זועפות וגער בי מדוע אינני מקיים את דבריו, וביקשני בכל לשון לעשות זאת מיד. הוא אמר לי, 'אתה יודע כמה קשה לקבל רשות מבית דין של מעלה להופיע בחלום אל אדם בעולם הזה, שהרי זה נגד כללי הבחירה, ואם נתנו לי רשות כזו אני מבקש שתקיים את בקשתי. הרי היינו חברים טובים, ואיך זה שאינני מקיים את דבריי?!' ובאותו בוקר התעוררתי כבר בפאניקה, ומיד אני מתקשר אליכם כדי להודיעכם את דבר החלום, ולשאול האם אכן אותו ילד נחלש בתלמודו בתקופה זו, ואז יתברר שהחלום אמיתי לגמרי. ואל תגידו שהחלום הגיע אליי מפני שהרהרתי ביום בנושאים אלה, כי לא הייתי מודע כלל לכל הדברים שבנכם העלה בחלום. וכיון ששמעתי שהכל נכון, ואחד הילדים אכן נחלש בלימודיו, מתברר שהחלום הוא אמיתי לגמרי. רבי אוריה זצ"ל הוסיף ואמר לי, סיפר האברך, שהסיבה שהוא מתגלה אליי, ולא להוריו, היא שאין הוא רוצה להפחידם יתר על המידה, כיון שאחרי הכל הם לא ראו אותו כבר כמה שנים... כמו-כן הסביר שבשמים לא נתנו לו רשות להתגלות לאימם של הילדים (הלא היא אשתו לשעבר), כיון שהיא נישאה כבר בס"ד בזיווג שני. הוא גם ביקש שימסור לאימו, הלא היא הרבנית שטיין, ברכת יישר-כוח על תפילותיה למען הילדים, ושיאמר לה שתפילותיה עושות רושם בשמים. הגר"מ שטיין בשיחתו עמנו מציין שאכן לאחר פטירת בנם הוסיפה רעייתו תחי' כ-20 דקות בתפילתה, כדי להתפלל על הנכדים היתומים, ועתה היא קיבלה 'אישור' מלעילא שהתפילות אכן מתקבלות! ואוריה ידע את הכל... גם על תפילותיה של אימו תחי', וגם על כך שרעייתו האלמנה כבר נישאה בזיווג שני! האברך מבית-וגן התקשר אלינו לפני הלילה הראשון של חנוכה, מה שאכן העניק לנו את היכולת לחזק את תפילותינו בימי החנוכה להצלחת הנכדים. ואכן, בסיעתא דשמיא, הילד עלה על דרך המלך כחודש לאחר חנוכה. הוא סיפר עוד, שבאופן ספונטני שאל את רבי אוריה 'הנך נראה כל-כך טוב, עם שתי עיניך, היכן הרטיה שהיתה על עיניך השמאלית כ-6 שנים, הרי ראתי רק בעין אחת! כיצד יתכן שעכשיו אתה רואה בשתי העיניים?!' והנפטר השיב לו: 'מה קרה לך? אתה הרי אברך שלומד תורה! וכי שכחת שהגוף הוא רק מעטפת עור ובשר, ולאחר הפטירה 'הרוח תשוב אל האלוקים אשר נתנה'. באמצעות הנשמה אני רואה עכשיו פי כמה וכמה יותר מך!' - - -

קיבלנו כאן עדויות ברורות מן שמיא להשאת הנפש, לדין-וחשבון שנעשה למעלה, להשפעת מצבם הרוחני של הילדים על נשמת ההורים בעולם האמת, ובעיקר - שימי החנוכה באים עלינו לטובה הם ימים מסוגלים לתפילה ולתחנונים להצלחת הילדים בתורה וביראה. הבה ננצל זאת!

בהקשר לדברים האמורים: אין לנו שייח ושיג בעניינים אלה, אבל גם בהסתכלות פשוטה אפשר להבין כמה עידוד וכמה חיוזק באמונה יש בכך שרואים שהבן כאילו חי וקיים. הוא עדיין כאן. לא מת. יודע מה נעשה בעולם הזה, מודע לתפילות של אימו תחי', יודע מהמצב של בנו שחי'. זה שכרם של יהודים מאמינים. שהשי"ת מטעים אותם מדברים אלה בחיי-חיותם, עמו"ש.

(מתוך גליון "קול ברמה" רמת אלחנן)

פינת ההלכה

מי ידליק בחנוכה מכסף הבן או האבא?

שאלה: אדם שיש לו חנוכה מכסף שבה מדליק כל יום את הנרות, כיצד הדין באופן שאביו הגיע אליו להיות אצלו בשבת חנוכה, וכעת גם אביו צריך להדליק חנוכה אצל בנו, האם הבן צריך ליתן לאביו שידליק בחנוכה מכסף שלו והוא ידליק בחנוכה פשוטה, כדי ליתן לאביו שיקיים ההדלקה בהידור בחנוכה מכסף, או שהבן לא צריך לוותר על החנוכה מכסף וידליק בזה כבשאר הימים? **תשובה:** כיבוד אב. (הגר"ח קניבסקי, שו"ת עורת אליעזר)

חידה שבועית

עס כשיו לא כמות מספקת להדלקה ידליק רק נר אחד? (ע"פ סו"ת ברכות)

תשובה על חידה פר"ש: צעף. תשובה לחידה: הבצק - 85 אג'. הריבה - 30 אג'. אבקת הסוכר 5 אג'. כניסה להגדלה מותנה בתשובות על שתי החידות ולתשובי פתח תקוה בלבד!

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות בוקובזה - הרב פינטו - הרב חפוטא להולדת הבת הנכדה הנינה משפחת רדליך לנשואי הבן משפחת רועי הלפרין להולדת הבת משפחות רביץ להכנסת הבן הנכד הנין לעול תורה ומצוות משפחות שמואליאן - שורצברג - אורשלומי להולדת הבת הנכדה הנינה משפחות איצקוביץ - כץ לאירוסי הבת הנכדה משפחת גיל כהן להולדת הבן **גני הדב** - משפחות גרוסמן - וייס להכנסת הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחת אטינגר לאירוסי הבן משפחת פדר לבר מצוה משפחת רוזנברג לנשואי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com